

Orbán Viktor legnagyobb erénye a bátorság

2019 december 05. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

nincs értékelve

Még

Mérték

Viktor meg merte csinálni!

A privatizáció folyamata sikeres volt, az akkori hibákat pedig azóta sikerült korrigálni – véli Sárközy Tamás, a rendszerváltoztatás korának ikonikus gazdasági jogásza. Szerinte a 2010 utáni Orbán-kormányok jelentős sikereket tudnak felmutatni, azonban gyakran a szükségtelen túlzás hibájába estek. A jogászprofesszorral Orbán Balázs, a Miniszterelnökség parlamenti és stratégiai államtitkára beszélgetett.

Kezdjük a rendszerváltoztatás időszakával! Ez az időszak – sok más fontos aspektusa mellett – a közjogi átalakítások időszaka volt, amelyek nem kis részben Sárközy Tamás nevéhez fűződnek. Mennyire volt jellemző a korszakra a stratégiai gondolkodás? Mintákat követtünk vagy inkább mintákat alkottunk?

1987-ben, amikor engem „kölcsönkértek” az egyetemről a kormány mellé, a stratégiai cél egy demokratikus szocialista modellre való átváltás volt. Tehát a koncepció, amit 1987 első félévében követtünk, a szocialista rendszeren belül maradt. Kezdetben a munka nem a rendszer megváltoztatását tűzte ki célul, hanem akkor még a demokratikus szocializmus, szocialista piacgazdaság kialakítása volt a cél. Ez volt az első lépés.

A második lépés a társasági törvény kidolgozása volt. Én vezettem a Kodifikációs Bizottságot. Szükség volt olyan jogi környezet kialakítására, amely lehetővé teszi a külföldi tőke beáramlását, ezáltal úgynevezett joint venture vállalatok létrejöttét. 1988-ra kész lett a társasági törvény, amely lehetővé tette, hogy minden magyar állampolgár részvénytársaságot alapíthasson. Tehát a kapitalizmus gazdasági rendszere hamarabb kiépült, mint a maga a politikai rendszerváltozás.

A harmadik mozzanat volt a rendszerváltoztatás maga, amely az ellenzéki kerekasztallal kezdődött. Sokan arra számítottak, hogy Pozsgay lesz a köztársaság első elnöke. Azzal, hogy mégsem így történt, egyértelművé vált, hogy nem beszélhetünk szocialista modellváltásról; a teljes rendszer megváltoztatása a stratégiai cél.

A jog – bár számos értelmezés létezik – lényegében a társadalmi-gazdasági viszonyokat képezi le. A rendszerváltoztatás során szükség volt olyan törvényekre, amelyek katalizátorai a változásnak. Ezeket a reformkommunista erők, a rendszerkritikus konzervatívok és liberálisok lényegében közösen hozták meg. Ezt a feladatot el kellett végezni, de mintha valamelyest a jobboldal saját identitását áldozta volna fel eközben. Egyrészt a szükségszerű kompromisszumok miatt, másrészt az új törvények kvázi forradalmi jellege miatt.

Igen, programadó törvényeket, húzó törvényeket alkottunk. Érdemes megjegyezni, hogy más jogalkotási módon nem lehet egy rendszert megváltoztatni. Nem véletlen, hogy minden forradalmi rendszerátalakítás törvényalkotással kezdődik, mivel a régi gyakorlatot meg kell változtatni, megfelelő programadó törvényekkel kell helyettesíteni. Ezt kivételes időszakokban lehet végigvinni, mint ahogy anno ezt Napóleon is tette. A társasági törvény a magyar gazdasági átalakulás motorjává vált. Ez a törvény tehát valóban elébe ment a gazdasági-társadalmi átalakulásoknak.

A politikai szféra vagy az alkotmányos intézmények voltak inkább kulcspozícióban a rendszerváltoztatás utáni első években? Akkoriban azt láthattuk, hogy a különböző alkotmányos szervek a mainál jóval aktívabb szerepet játszottak a közéletben. Gondolok itt a köztársasági elnök, az alkotmánybírók, a különböző alkotmányos intézmények szerepére. Hogyan nézett ki az 1989-re kidolgozott rendszer működés közben?

Gazdasági jogászként úgy látom, hogy 1989-1990-es gazdasági törvényhozás szépen, folyamatosan ment át valódi polgári jogalkotássá. Ennek eredményeképpen 1992-re, 1994-re szinte a teljes gazdasági intézményrendszer felállt. Ezt jelentős eredménynek tartom.

A közjogban történetekre is sikerként tekintek. Az ellenőrzött, bársonyos rendszerváltás megteremtette az alapokat egy többpártrendszerű polgári demokratikus jogállam kialakításához. Ennek a rendszernek a működését tekintve természetesen leg nem volt kellő tapasztalat, és ez gyakran okozott politikai elbizonytalanodást, amelyet az alkotmányos intézmények igyekeztek korrigálni.

Tehát az 1992 és 2004 közötti időszak tranzitidőszak volt, amelynek végén az EU-csatlakozás volt a cél?

Igen, bár a rendszerváltás gazdasági része tulajdonképpen 1998-ra, a tömeges privatizáció lezárulásával befejeződött. Bizonyos értelemben ez a közjogra is igaz, mivel az első Orbán-kormány – kétharmados többség híján – nem tudott változtatni a kialakult struktúrán. Voltak ilyen irányú kísérletek, de – részben a koalíciós kormányzás miatt – nem sikerült áttörni. Egyébként az uniós csatlakozás kapcsán felmerültek jóval korábbi céldátumok is. A rendszerváltoztatáskor úgy véltük, hogy 1994-re meglesz a tagfelvétel.

Ha már szóba jött a privatizáció! Közép-Európai viszonylatban, a többi ország gyakorlatát látva, Magyarország mennyire volt ügyes? Az ugyanis kétségtelen, hogy a társadalmi tulajdonviszonyok nem voltak alkalmasak egy kapitalista működési modellhez, mindenki tudta, hogy magántulajdonok létrejöttét

kell segíteni. Ez szükségszerű volt. Viszont ezen folyamatok közben Magyarország érdekeinek érvényesítése mintha nem lett volna kiemelt szempont. Szakmai körökben létezik olyan vélemény is, miszerint a magyar privatizáció sikertelenebb volt, mint például a cseh privatizáció, mert nem hozott létre egy olyan tulajdonszerkezetet, amelyben egy erősebb középosztály mellett kialakult egy nemzeti tőkésosztály is.

A nagyvállalatok privatizációjához szükséges belföldi tőke egyik szocialista országban sem volt. Tehát csak a külföldiek javára lehetett privatizálni Magyarországon és a többi szocialista országban egyaránt. Magyarországon már 1989-ben kidolgozásra került egy elprivatizációs törvény, amelyet szinte szó szerint átvett a későbbiekben az Antall-kormány is, kisprivatizációs törvényként. Ennek köszönhetően a kiskereskedelmi üzletek több mint 80 százaléka kedvezményes áron a magyar „kisemberek” tulajdonába került. A kisebb magánemberi tőke ehhez rendelkezésre állt Magyarországon, így a kisprivatizáció nem volt ingyenes, hanem zömmel kedvezményes áron történt. Ilyen lehetőséget nyújtott például a kárpótlási jegy.

Mindemellett egy, a térségünkre jellemző sajátossággal is meg kellett küzdenünk 1989-ben, nevezetesen azzal, hogy a szovjet államosítási modell annak idején nem a vállalat részvényeit, hanem magát a vállalatot államosította. Tehát mikor megszűnt a szocializmus, először az állami vállalatból kellett létrehozni egy egyszemélyes állami részvénytársaságot, megállapítva annak a tőkéjét.

Ez csak ad hoc módon történhetett, amely mozzanat egyben szükségképp óriási visszaélési lehetőséget jelentett.

Ezeket a részvényeket először magyar állampolgároknak kellett értékesíteni, de végül nagy számban kerültek részvények a jóval tőkeesebb külföldi befektetők tulajdonába.

Széles körben elfogadott vélemény, hogy Magyarország a 2004-es európai uniós csatlakozással komoly üzletet kötött. Ez arról szólt, hogy piacaink megnyitásával szabadon beáramolhatott a külföldi tőke és munkaerő, cserébe a magyar munkaerő és tőke is könnyebben juthatott el külföldre. Helyes ez az értelmezés?

Személy szerint mindezt erősen vitatom. A piacainkat nem 2004-ben, hanem már az 1980-as évek végén megnyitottuk. Nemcsak az uniós országok számára, hanem lényegében mindenkinek. Egyébként ez kölcsönös volt: elvileg magyar tőke is mehetett külföldre, amely akkor még nem volt, de most már van szépen magyar tőkebefektetés például a Balkánon.

Magyarország elsősorban a gazdasági elnyők miatt akart csatlakozni az Európai Unióhoz. Sajátos körülmény, hogy 2004-ben, a nagy bűvtűvésnek köszönhetően már kevésbé tudtuk élvezni a csatlakozás előnyeit. Tudniillik minden ország a gazdasági elnyők miatt akar belépni az Európai Unióba, de épp az új tagok nagy száma miatt az egy országra jutó kohéziós források mértéke kisebb volt, mint a korábbi csatlakozásokkor.

Hogyan működik az Európai Unió napjainkban?

Az Európai Unió gazdasági közösségként jött létre, amely részben az amerikai, részben a távol-keleti versenytársakkal szemben akart egy egységes erő felvonultatni. Amíg az EU gazdasági közösségnek számított, nagyon jól működött. Ez az első 20 évre volt igaz, ekkor 98 százalék volt az egyhangú határozatok száma, és ekkor még csakis kizárólag technokraták dolgoztak az EU-ban. Majd később elindult a demokratizálódás, és betört az Unióba a politika. A politika ilyen formán idegen az Unió eredeti természetétől, ezért a nem gazdasági kérdésekben az uniós döntéshozatal jelentősen lelassult.

Sokszor megfogalmazott vélemény, hogy az Európai Bizottság ne politizáljon. Viszont, ha nem cél, hogy a Bizottság politizáljon, akkor a tagállamok miért politikusokat delegálnak a testületbe? Személy szerint úgy vélem, hogy az EU a gazdasági jog területén jól működik. Ezen a területen ugyanis főleg irányelveket alkotnak, az irányelv pedig csak jogpolitikai iránymutatást jelent.

Gyakran hangoztatott nézet, hogy Magyarország az EU-csatlakozás után nem tűzött ki új stratégiai célokat. A 2004 utáni időszak általános irányvesztése a 2009-es gazdasági világválsággal tetűzött be. De ha megnézzük a számokat, akkor látjuk, hogy a magyar gazdaság már 2007-2008-ban már stagnált, a gazdasági növekedés egy százalék alatt maradt. Volt ilyen jellegű megtorpanás 2004 után?

Én ilyesfajta tanácsalanságot nem tapasztaltam. 2002-ben a Medgyessy-kormány meghirdette a jóléti rendszerváltozást, amelynek azonban nem voltak meg a gazdasági alapjai. Medgyessy lényegében megpróbálta függetleníteni magát az MSZP-től és az SZDSZ-től. Technokrata kormányzást szeretett volna, lehetőség szerint a

pártok háttérbe szorításával. A kormánypártok viszont épp az EU-csatlakozás évében megbuktatták. Ennek azonban nincs köze az uniós csatlakozásunkhoz.

Az EU-s csatlakozás egy jól előkészített folyamat volt, amely többek között még az első Orbán-kormány keze alatt is formálódott. A 2004-es, uniós csatlakozást követő időszakra sem igaz, hogy tanácstalan lett volna ezen a területen a magyar kormányzás. Ez az időszak egy nagyon komoly nyugat-európai mintát követő államreform-kísérlet megvalósítását célozta, amelynek azonban nem voltak meg a politikai és gazdasági alapjai. Majd ezt követte Gyurcsány Ferenc szödi beszéde, amelynek következtében zavargások voltak, és a Fidesz kivonult a Parlamentből. Ettől kezdve nem lehetett már érdemben reformkormányzást folytatni. Minderre a gazdasági világválság rátett még egy lapáttal.

Ez volt a nyugati típusú polgárosodás, a governance típusú kormányzás bukása.

Ebbe bukott bele a balliberális kormányzás, és ez vezetett oda, hogy 2010-ben protesztzavazás történt a Fidesz javára. A második Orbán-kormány szakított ezzel a mintakövetéssel, és egy társadalom és gazdaság átalakító, erős government típusú nemzeti kormányzás mellett döntött.

Mi a három legnagyobb sikere a 2010 utáni kormányzásnak?

A gazdaság felől közelítve a legnagyobb siker a költségvetés helyzetének rendezése, a túlzott deficit-eljárás alóli kikerülés. Jelentős siker az államadóság szerkezetének megváltoztatása, amely elősegítette a külföldi függőségünk csökkenését. Pozitív dolognak tartom azt is, ami a bankszektorban és közmezővek terén történt, azaz a túlzott privatizáció visszaforgatását. Ugyancsak pozitív a nemzeti érdekeknek jobban megfelelő kormányzás megteremtése, még annak túlzásaival együtt is.

Ezeket a területeken miért nem tudott a baloldali kormányzás sikereket elérni?

Ilyen eredmény eléréséhez olyan intézkedéseket kellett volna megtenni, amelyek nem férnek össze a liberális értékrenddel. Például ide tartozik a magánnyugdíj-pénztárak államosítása, valamint a banki különadó is. A neoliberalis kormányzással nem lehetett ezt megcsinálni. A governance típusú kormányzás kompromisszumokra épül, tehát mindenki érdekét figyelembe kell venni. Orbán Viktor kormánya viszont majdnem minden jelentős érdekcsoport „tyúkszemére rálépett”. 2010 utáni sikere annak köszönhető, hogy ezt Orbán Viktor meg mert csinálni. Az ő legnagyobb erénye a bátorság.

És mik a hibák? Ha meg kellene nevezni pár olyan pontot, ahol lehet javítani.

Én a legnagyobb hibának a kormányzás túlzásait tartom. A sport felkarolása nagyon jó dolog, de azért pazarolni nem kell!

Az infrastrukturális fejlesztések elengedhetetlenül részét képezik a sport fejlesztésének. Mind az élsport, mint a tömegsport csak akkor képes továbblépni, ha a megfelelő „hard-feltételek” rendelkezésre állnak. Persze ezért sok kritikát kapott a kormány, de ez messze nem magyar sajátosság.

Ez csak egy példa volt, de akkor mondok másik példát a túlzásra. Mi szükség van az Alkotmánybíróság gazdasági hatáskörének elvonására egy olyan helyzetben, amikor 5 százalékos a gazdasági növekedés, amikor az alkotmánybírók túlnyomó többségét ez az Országgyűlés választotta? Ennek megszüntetésével a jogállamiság terén tudna egy lépést tenni a kormány az Unió többsége felfogásának irányába.

Nem hiszem, hogy erre jelenleg is szükség lenne. Így olyan jogállamiság-kritikákat vesz a kormány a vállára, amely rengeteg energiát vesz el az érdemi munkától, s ezenkívül felesleges konfliktusokat szül. Másik példa, a civil szervezetek átláthatóságáról szóló törvény – amely egyébként jogos átláthatóságot követel –, mivel hatálya alól kikerült mintegy 10 000 magyar sportegyesület. Aligha szükséges ez.

A teljes beszélgetés [ITT](#) olvasható el

www.mandiner.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen:

<https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen:
<https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló